Jan
TROJAN

Open Space 2

GALERIA POLITECHNIKA
Łódź ul. Żeromskiego 116 a Budynek
ALCHEMIUM

wrzesień - październik 2022

RZECZYWISTE – NIERZECZYWISTE

Sztuka autentyczna wyrasta na gruncie poszukiwania formy będącej z jednej strony zaspokoić estetyczne oczekiwania artysty, z drugiej zaś zagwarantować jego potrzebę egzystencjalnego i intelektualnego wyznaczania sensu istnienia a przez to tworzenia. Malarstwo przez wieki pełniło szczególną rolę w tym procesie. Odnosząc się do emocjonalnej sfery uczuć, oferowało niezmierzone możliwości interpretacyjne stosując środki wyrazu adekwatne do treści, często związane z chęcią pokonywania barier narzuconych przez obowiązujące kanony i nurty. Wydawać by się mogło, że w czasach współczesnych jego możliwości w znaczeniu formalnego rozstrzygania płaszczyzny (a także przestrzeni), zostały wyczerpane i oznacza to zmierzch tego sposobu wypowiedzi twórczej. Nic bardziej mylnego. Malarstwo poddawane licznym modyfikacjom i próbom wyznaczania nowych dróg, nie straciło na swej aktualności, a można powiedzieć, że przeżywa obecnie ponowny rozkwit. Oczywiście nie sposób tego zjawiska choćby przybliżyć w kilku zdaniach ze względu na jego złożoność, ale potrzeba budowania narracyjnych ciągów wypowiedzi z udziałem koloru i formy stylistycznej, jest współcześnie mocno dostrzegalna. Mam tu na myśli sztukę wartościową, bazującą na doświadczeniach tradycji, niemniej zawsze poszukującą swojego miejsca w teraźniejszych realiach, wymagających od twórcy szczególnego indywidualizmu a niejednokrotnie odwagi.

Spotykając się z twórczością Jana Trojana jako artysty, oraz człowieka, przesyconego niepowtarzalną osobowością i ciepłem, odnosi się przekonanie, że wszystkie Jego działania podporządkowane są potrzebie wyrażania swojego wnętrza i dzielenia się nim z drugim człowiekiem. Spostrzeżenie to jest tym bardziej aktualne, że mamy do czynienia z wypowiedzią opartą na solidnych podstawach związanych z ugruntowaną postawą w znaczeniu formy plastycznej, jak i treści, która tę formę kształtuje. Jan Trojan zajmuje się głównie malarstwem sztalugowym a także rysunkiem i grafiką cyfrową. Należy do pokolenia artystów doskonale rozumiejących nadrzędną rolę warsztatu malarskiego, którego opanowanie upoważnia do podejmowania świadomych rozwiązań kreacyjnych. Oczywiście nie mam tu na myśli twórczości opartej wyłącznie na operowaniu językiem imitacyjnego kształtowania rzeczywistości malarskiej, w stosunku do tej obserwowanej. W twórczości Trojana pojawia się bardzo istotny wątek związany z czynnikiem intelektualnym, wpływającym na formę poszczególnych cyklów powoływanych przez artystę. Wszystkie podejmowane zabiegi podporządkowane są logice konstrukcyjnej i nie ma tu miejsca na nonszalancki przypadek, czy niedopracowanie pewnych partii obrazu. Ta cecha wiele jest w stanie powiedzieć o wnętrzu Autora, który poszukuje swojego miejsca we współczesności, poddanej niejednokrotnie chaosowi i przerysowanej tendencji do epatowania nie zawsze uzasadnioną krzykliwością. Zatem spotykamy się z postawą kontemplacyjnego podejścia do życia i samego aktu tworzenia, która owocuje twórczością wartościową, wyrafinowaną oraz zawierającą w sobie ogromny ładunek treści humanistycznych.

Artysta zajmuje się problematyką związaną z zagadnieniami dotyczącymi wątków ontologicznych, formalnych oraz estetycznych. Co jest istotne, nadrzędną treścią poszukiwań sensu egzystencjalnego a tym samym formy bytu dzieła sztuki, jest tu świat geometrii, której zasada wpływa na kształtowanie dzieła rządzącego się swoimi prawami. Konstrukcja, jako niesłychanie istotny czynnik poszukiwania plastycznego sensu, determinuje ostateczny kształt artystycznej formy opartej na rygorze systemu kompozycyjnego. Artysta posiadając znakomite przygotowanie warsztatowe i teoretyczne, prowadzi z odbiorcą interesujący dialog oparty na wyrafinowanej grze, w której jedna i druga strona stara się nawiązać pozamaterialny kontakt. Można sądzić, że widz otrzymuje (oprócz zmysłowych doznań artystycznych), wiele wartościowych przeżyć intelektualnych, które skłaniają go do stawiania pytań dotyczących aspektów znanej mu rzeczywistości.

Naczelna treść prac malarskich a także rysunkowych i graficznych, oparta jest na problemie przestrzeni odnoszącej się do płaszczyzny i to owa „przestrzeń" prowokuje twórcę do licznych rozstrzygnięć interpretacyjnych. Nie zawsze tu bowiem chodzi o rozwiązania czysto plastyczne ponieważ zjawisko przestrzeni rozszerza artysta na różne dziedziny ludzkiego funkcjonowania, w tym kulturowego, politycznego, psychologicznego, ekonomicznego i wiele innych, które odnoszą się do pojęć bytu społecznego. Nie chcę wymieniać wszystkich uwarunkowań, ale idea wprowadzenia ich w koncepcyjną ideę sztuki, jest tu zjawiskiem bardzo interesującym i niepowtarzalnym. Jan Trojan koncentruje się na malarskim rozwiązaniu przestrzeni, ale odrzuca koncepcję dotyczącą perspektywy zbieżnej, która powoduje deformację przedstawianych na płaszczyźnie obiektów geometrycznych. Wykorzystuje natomiast perspektywy aksonometryczne oferujące niezwykle interesujące zabiegi formalne. Posługując się wąskim repertuarem zaczerpniętych z rzeczywistości kształtów, buduje układy kompozycyjne, które odnoszą się wprawdzie do tej rzeczywistości, ale pozbawione są cech wywołujących wrażenie przestrzeni rzeczywistej. Działania te oferują artyście konstruowanie wyobrażeń wykluczających się wzajemnie pod względem znanej nam logiki, ale tworzą z kolei logiką własną, przyporządkowaną konkretnym dziełom. Analizując je osobno a także w kontekście całych cyklów, odbiorca wkracza w mentalną przestrzeń ich autora, którego intencją jest zapewne sprowokowanie stanu kontemplacji i koncentracji. Jan Trojan bowiem nie posługuje się ekspresją materii tworzywa malarskiego, natomiast poprzez kształtowanie klasycznie rozumianych systemem jej formy, osiąga kwintesencję zawartą w kolorze, fakturze i ogólnym założeniu kompozycyjnym. Jak sam zresztą wskazuje, nie jest Jego intencją rewolucyjne traktowanie malarstwa związane z przeciwstawianiem się aktualnym tendencjom, a opieranie się na tradycji, niemniej pojmowanej w sposób twórczy i autorski. Prowadzenie dialogu z ową tradycją powoduje ciekawe konsekwencje związane z obecnością przedmiotu w nowych, nieoczekiwanych uwarunkowaniach plastycznych

co z kolei powoduje jego rzeczywistą obecność w nierzeczywistych realiach malarskiej koncepcji.
Artysta stosuje ponadto interesujący zabieg związany z wykorzystaniem rytmu struktury, np. podłogi, czy schodów. To w połączeniu z zastosowaniem niemożliwych w znanej powszechnie rzeczywistości rozwiązań przestrzennych, wprowadza pewien abstrakcyjny element stylistyczny.

Podobne rozwiązania posiadają prace rysunkowe, które oparte na złożonej, skrzętnie konstruowanej tkance układów, często opartych na kompozycji diagonalnej, tętnią tajemniczością i wyrafinowaniem użytych środków wyrazu. Mamy tu do czynienia z obiektami posiadającymi niezwykłą urodę wizualnego oddziaływania, opartymi na przemyślanej (jak zawsze w twórczości Trojana), konstrukcyjnej strukturze. Z kolei cykle prac związanych z grafiką cyfrową, charakteryzują się silnymi kontrastami zastosowanych kształtów oraz akcentami kolorystycznymi, wywołującymi dopełnienie do rytmicznie funkcjonujących powierzchni. Dążenie do niemal abstrakcyjnych rozwiązań, podporządkowane jest w nich idei konstrukcyjnej dzieła, w której trudno dopatrzeć się pomyłek, czy działań niekontrolowanego przypadku.
Powyższe cechy twórczości sytuują indywidualizm Jana Trojana w gronie artystów ceniących przede wszystkim wartości intelektualne, poparte niezaprzeczalnymi wartościami tkwiącymi w umiejętnym posługiwaniu się klasycznym warsztatem malarskim. Z tego powodu twórczość tę należy wyjątkowo podkreślić ze względu na jej liczne zalety, oparte na szczerości wypowiedzi artystycznej. Traktuje ona również poważnie osobę odbiorcy, który bierze aktywny udział w procesie trwania przekazu zawartego w dziełach artysty.

Piotr Mastalerz, Łódź, 2022

Jan Trojan, ul. Mieszczańska 15/27, 93-322 Łódź.

Urodzony w 1949 r. w miejscowości Rusiec. Studiował i dyplom uzyskał w PWSSP w Łodzi (obecnie ASP) w 1974 r.
Jest profesorem tytularnym, pracuje w Wydziale Sztuki w Uniwersytecie Technologiczno-Humanistycznym w Radomiu.
Mieszka w Łodzi. Głównymi dyscyplinami pracy twórczej Jana Trojana są malarstwo, rysunek, grafika cyfrowa.
Problematyką są zagadnienia przestrzeni w aspekcie ontologicznym, formalnym i estetycznym. Założenia formalne mają swe źródło w świecie geometrii z odniesieniem do realnego świata rzeczy.
Proces i konstrukcja determinuje kształt artystyczny dzieła.
Od 1976 roku uczestniczył w 131 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą; zrealizował 34 wystawy indywidualne.
W krajowych wystawach malarstwa i rysunku otrzymał nagrody oraz wyróżnienia:
Nagroda Główna im. Jacka Malczewskiego na XXXVI Salonie Zimowym w Radomiu w 1981;
Grand Prix I i III Ogólnopolskiego Triennale z Martwą Naturą w Sieradzu w 1997 i 2003;
Grand Prix VII Triennale Polskiego Rysunku Współczesnego w Lubaczowie w 2011 r.
Poza granicami kraju prace autora były prezentowane w galeriach akademickich i miejskich w Kremnicy, w Bańskiej Bystrzycy, w Koszycach (Słowacja), w Kownie (Litwa), we Lwowie, w Sumach (Ukraina), w Czeskich Budziejowicach (Czeska Republika), w Berlinie, w Chemnitz (Niemcy), w Paryżu (Francja), w Atenach, w Chanii (Grecja).

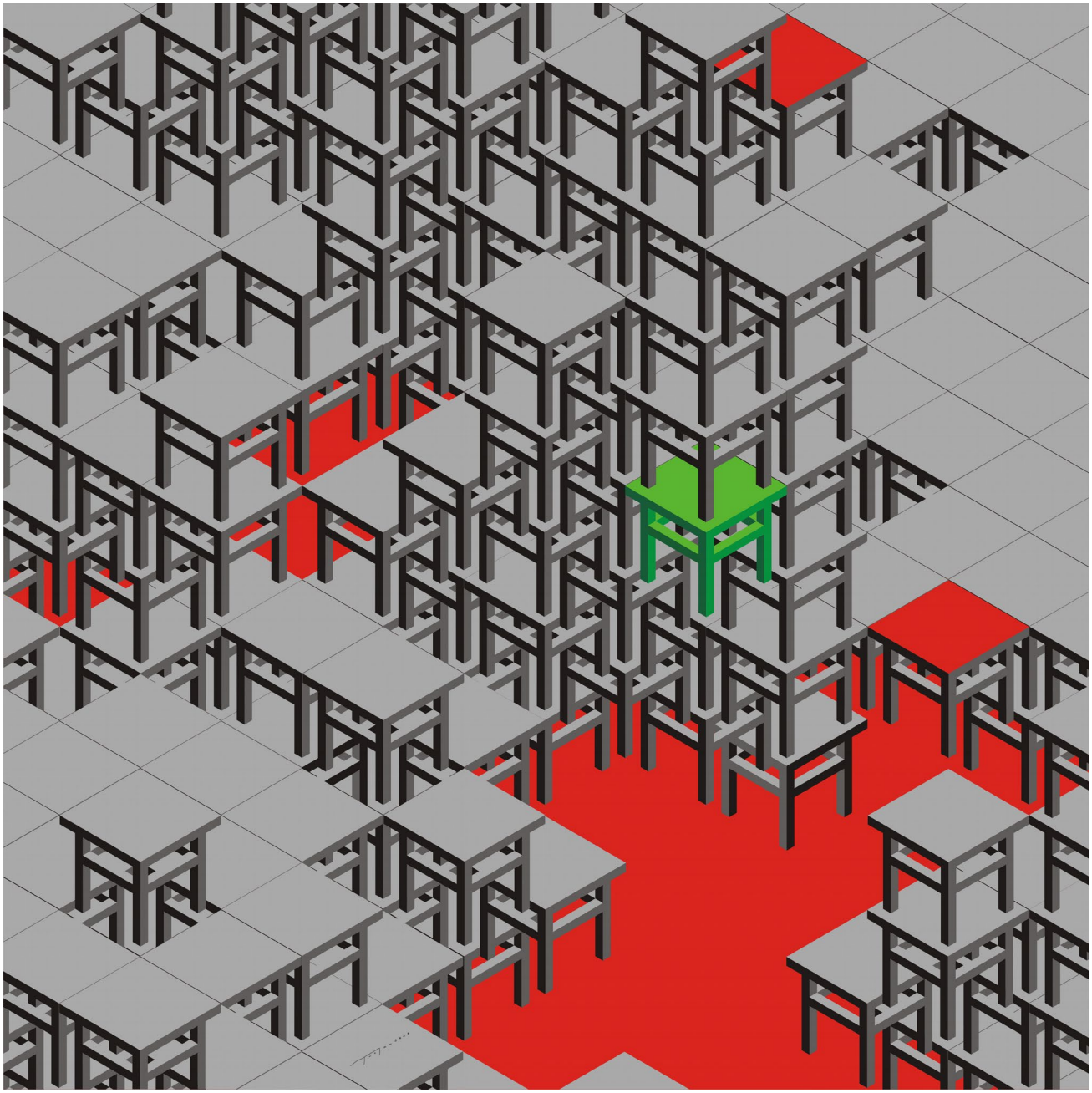

„Red Space 5” 2020 druk cyfrowy 70x70 cm płyta HDF

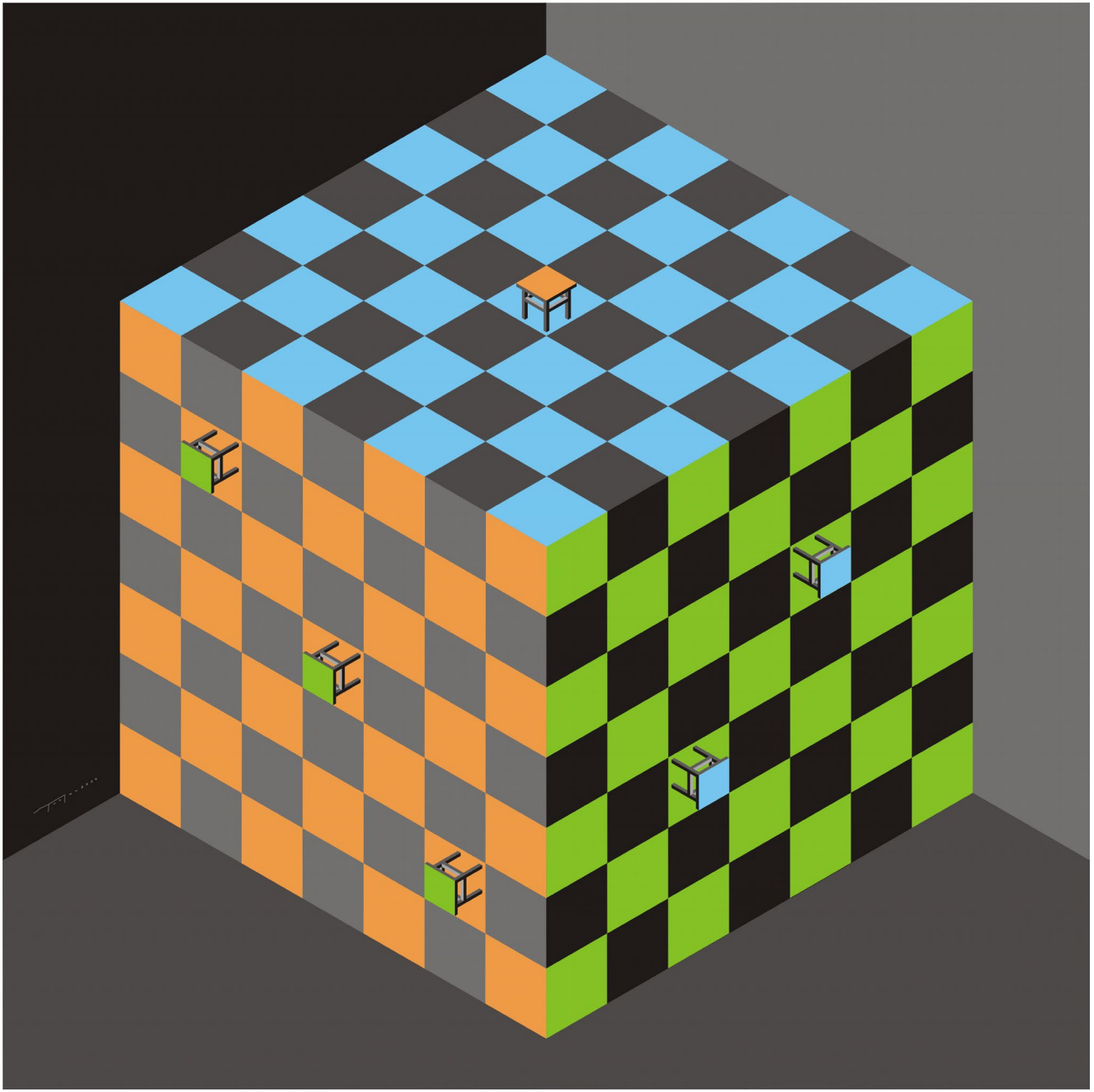

„Kosstka A” 2020 druk cyfrowy 70x70 cm płyta HDF

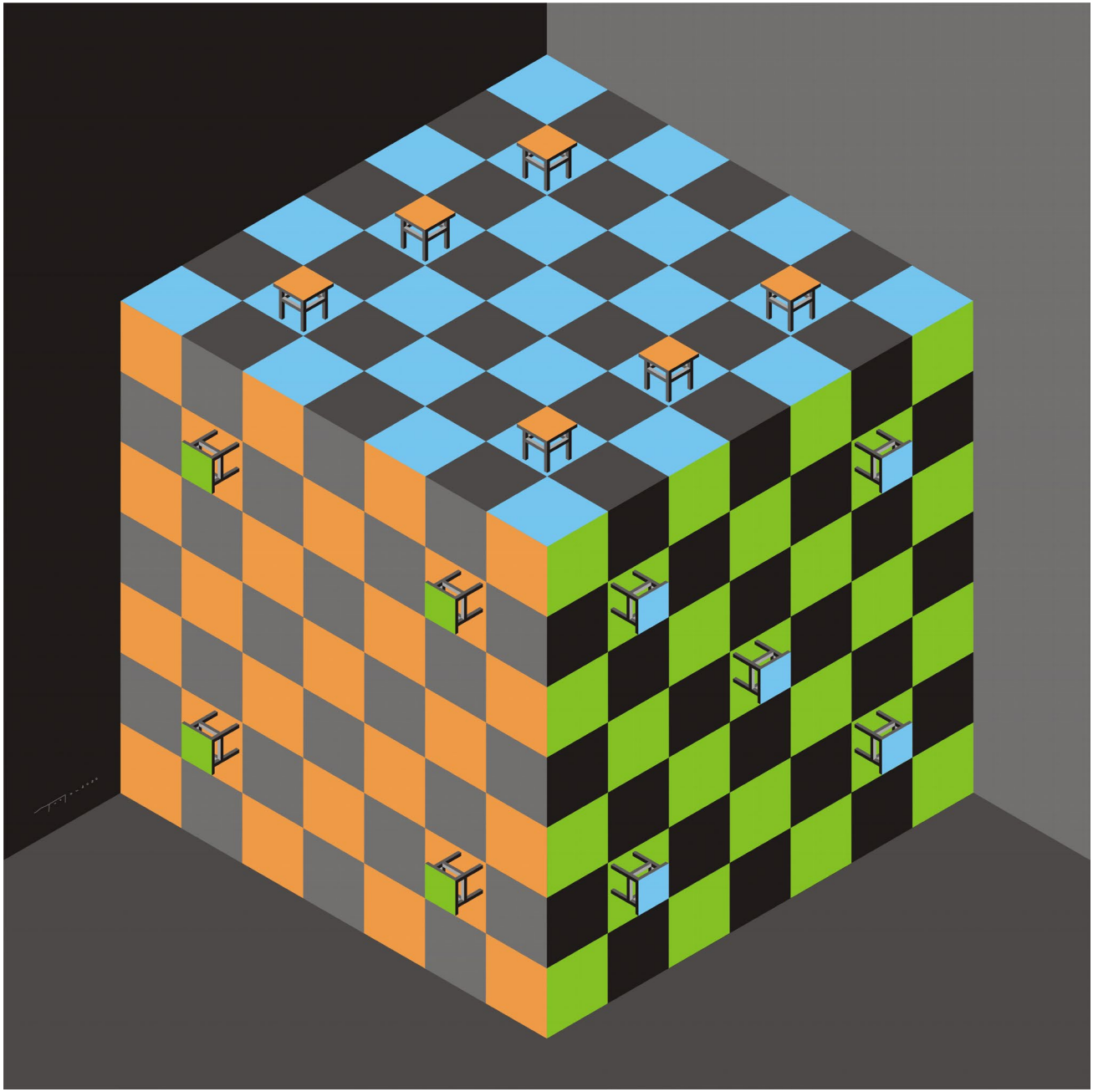

„Kostka B” 2020 druk cyfrowy 70x70 cm płyta HDF

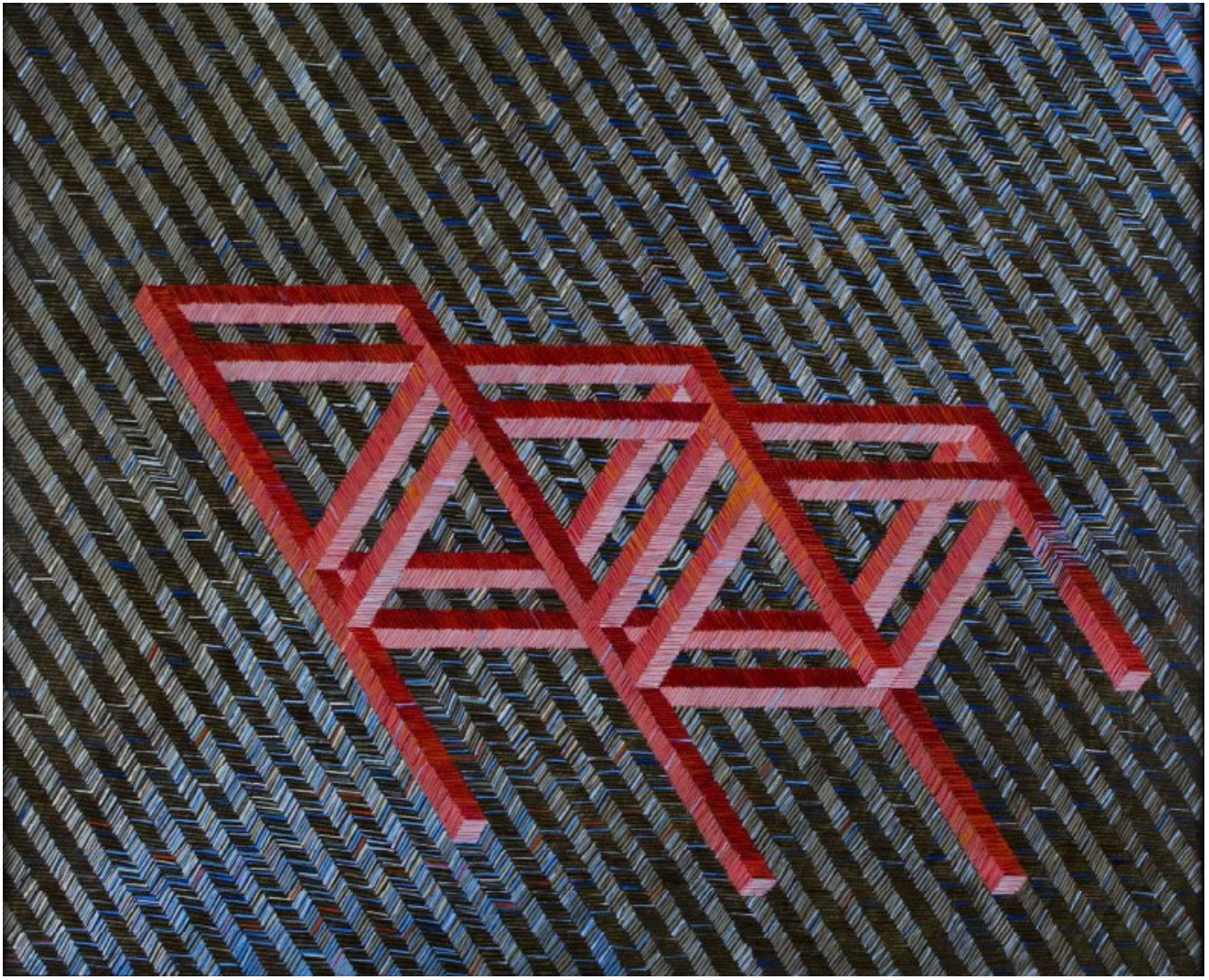

„Dwa krzesła" 2008 olej na płótnie 81x100 cm

„Serpentyna” 2012 olej 93x76 cm płyta HDF

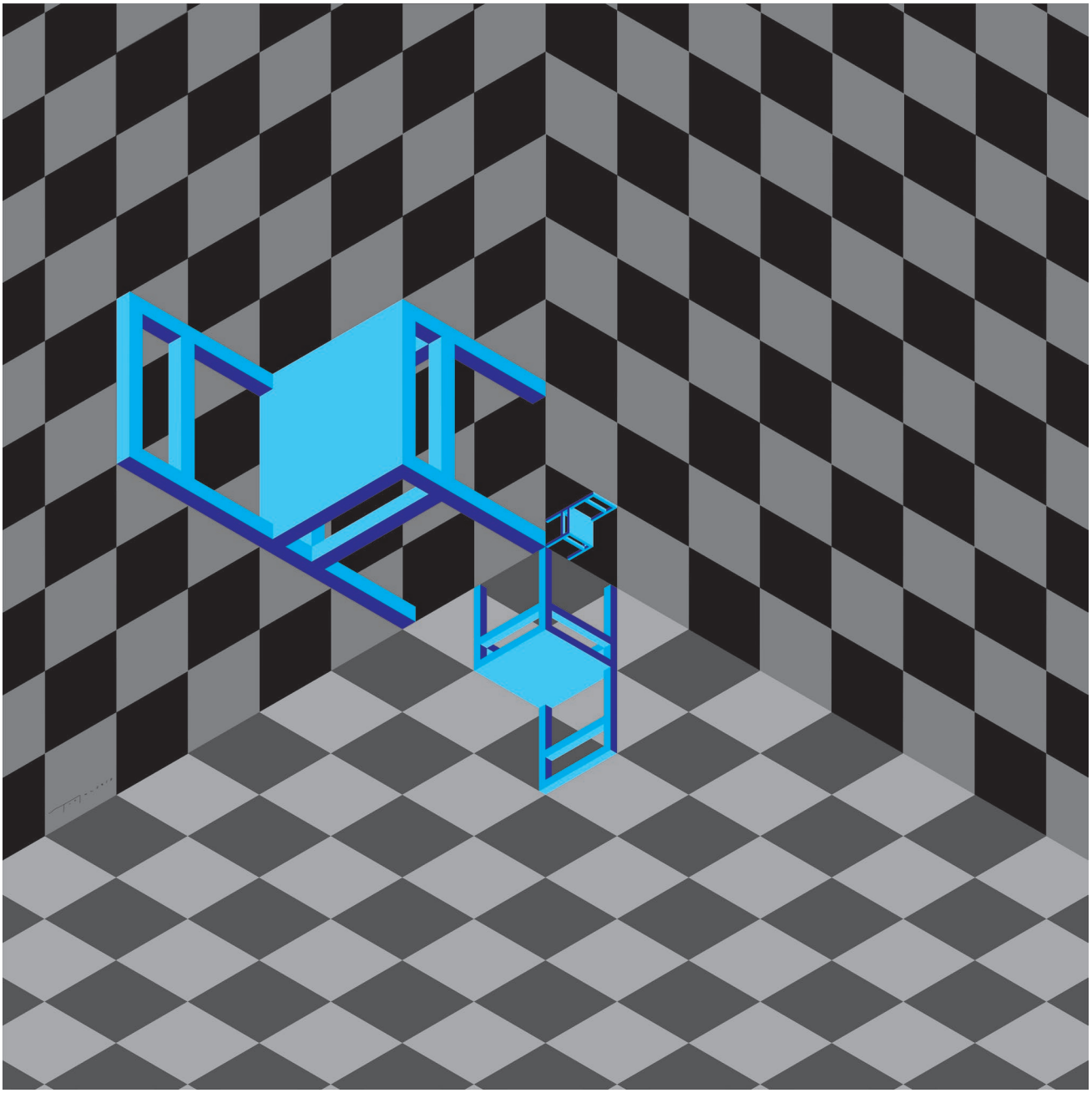

„Fractal space 3” 2020 druk cyfrowy 70x70 cm płyta HDF

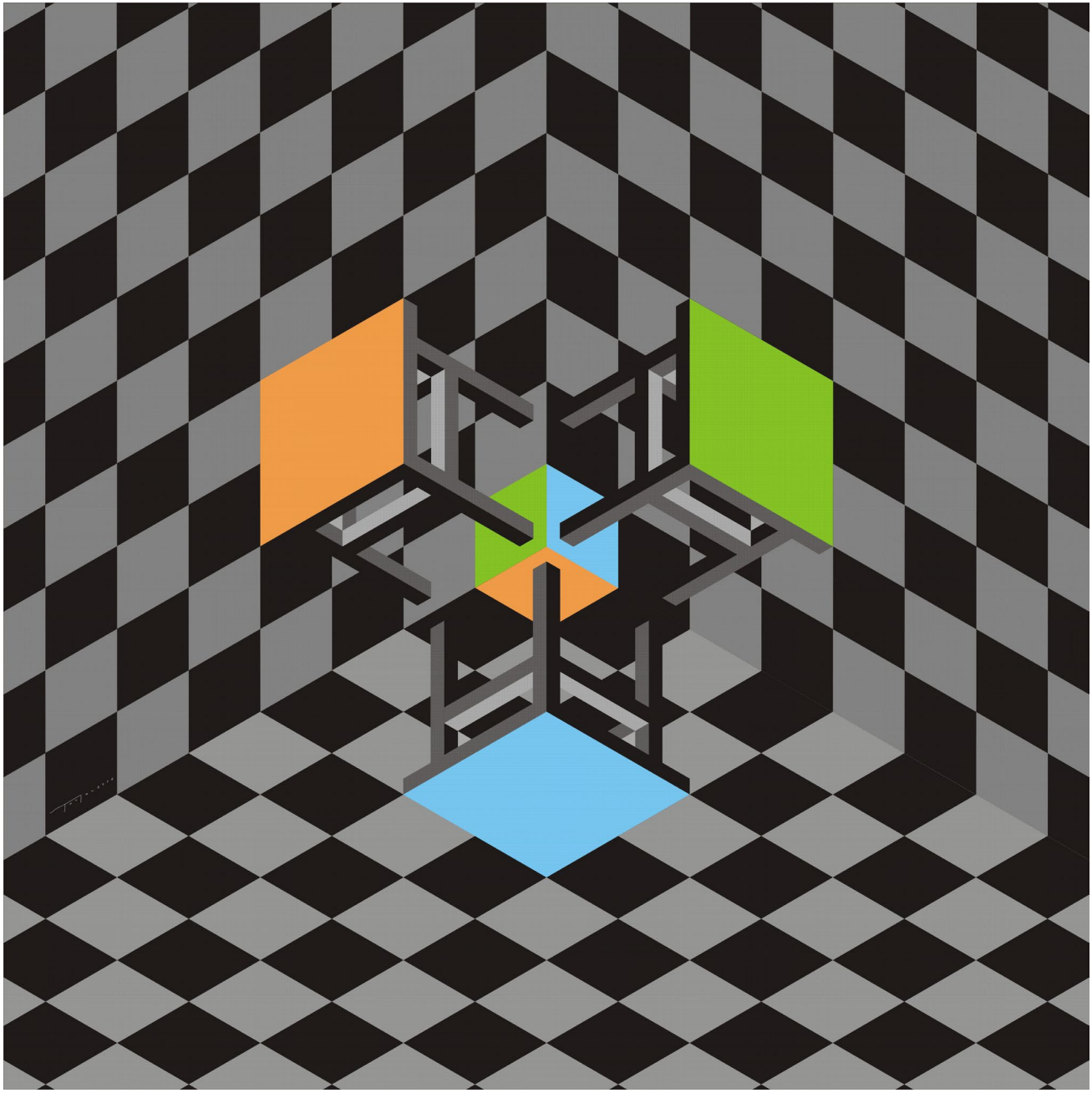

„Źródło” 2018 druk cyfrowt, dibond 50x50 cm

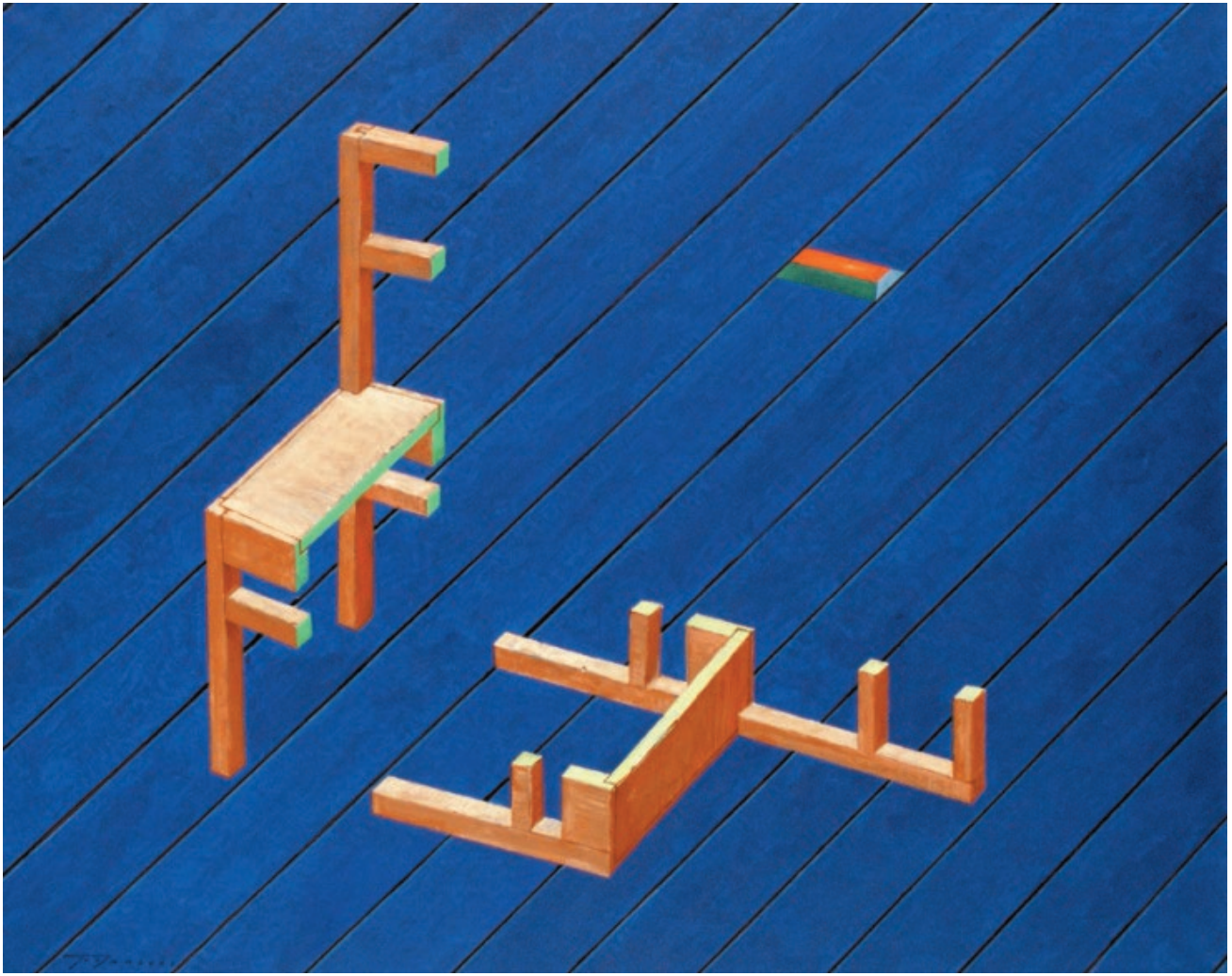

„Sekcja” 2002 olej na płótnie 76x96 cm

„Schody” 2001 olej na płótnie 96x76 cm

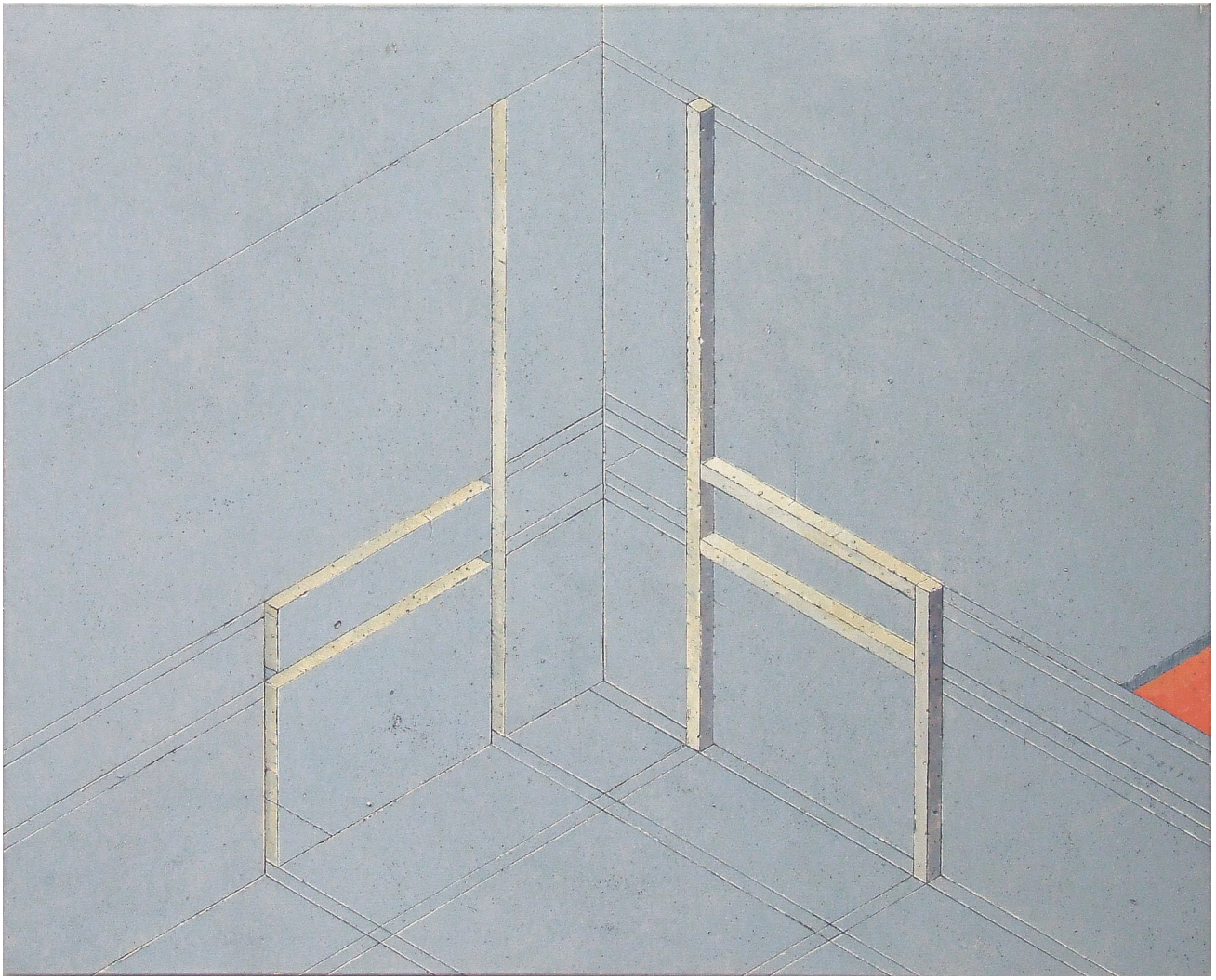

„Wklęsłe i wypukłe” 2010 olej na płótnie 81x100 cm

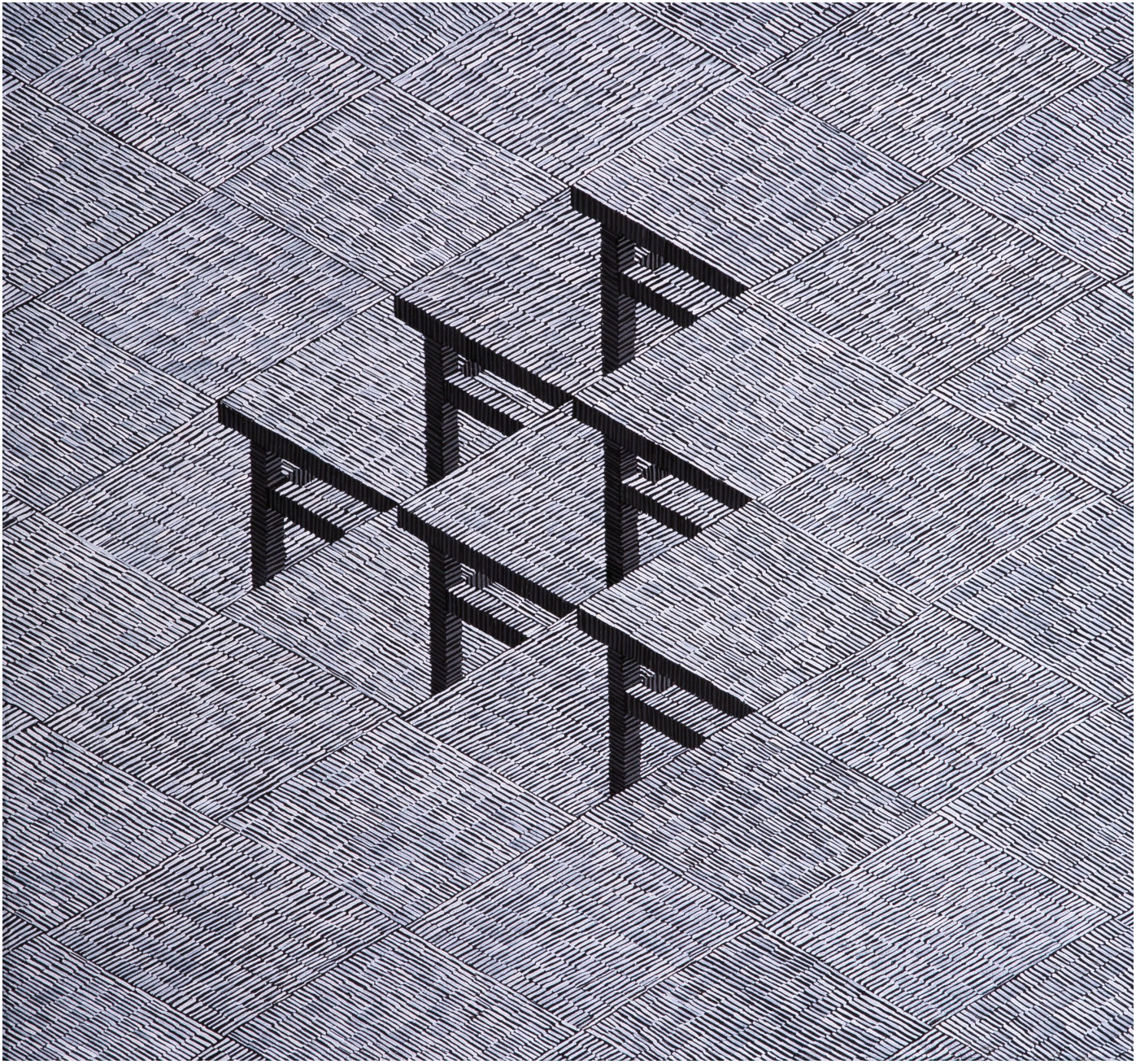

„Sześć" 2016 olej na płótnie 65x70 cm

Galeria Politechnika, Łódź ul. Żeromskiego 116 a gmach ALCHEMIUM
Komisarz Galerii
Dr Witold Staszewski

Kurator wystawy
Prof. Piotr Mastalerz

Projekt katalogu
Dr hab Leokadia Bartoszko

Drukarnia WIST

ISBN: 978-83-66741-74-4

Łódź wrzesień - październik 2022

Druk katalogu sfinansowano ze środków Politechniki Łódzkiej

Patronat:
Rektor Politechniki Łódzkiej
Związek Nauczycielstwa Polskiego
Miejska Galeria Sztuki
Związek Polskich Artystów Plastyków